

ХРОМЕЙ Марія,
*здобувачка вищої освіти
спеціальності «Економіка»
Донецького державного університету
внутрішніх справ.*

**Науковий керівник:
ГУЗЕНКО Олена,**
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри господарсько-
правових дисциплін та економічної
безпеки факультету № 4
Донецького державного університету
внутрішніх справ*

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

На даний час в Україні стоїть гостро проблема забезпечення фінансової безпеки. Таке явище пов'язано з тим, що країна знаходиться в зоні воєнних дій, які спровокували потребу у фінансових ресурсах направлених не лише на соціально-економічний розвиток, а, й на обороноздатність. Крім того, постає проблема розширення фінансування представників підприємницького сектору, які також відчувають негативний вплив сучасних реалій та потерпають від нестачі власного фінансового ресурсу. У зв'язку з цим, постає питання правового регулювання системи фінансової безпеки країни з урахуванням існуючих викликів, які негативно впливають на розвиток усього економічного сектору країни у складі якого фінансовий має доволі помітне місце, що і обумовило вибір напрямку дослідження.

Проблематичні, правові та методологічні аспекти фінансової безпеки держави не втрачають своєї актуальності з позиції наукової критичної оцінки. При цьому, науковці як правило, розглядають фінансову безпеку з позиції обраного напрямку власних досліджень, проте проблеми сьогодення потребують більш широкого спектру дослідження. Ключові питання фінансової безпеки знайшли своє відображення у працях таких вчених як О.І.

Барановський[1], З.С. Варналій [2], О.С. Власюк [3], О.В. Черевко [4], Л.Л. Гриценко, І.М. Боярко, Т.А. Васильєва[5] та інші. Розглядаючи проблему фінансової безпеки країни науковці звертають увагу на те, що законодавчого визначення поняття «фінансова безпека» не існує, проте науковцями ретельно розглядалися сутність і місце фінансової безпеки в системі національної безпеки, а також як складова, що становить підсистему економічної безпеки. Разом з тим, критична оцінка правового регламентування системи фінансової безпеки практично відсутня.

З позиції проблеми обраної для дослідження цікавою є думка С.М. Бортника[6], який вважає, що правовою основою фінансової безпеки держави є Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, низка законів, зокрема Закон України «Про державний бюджет», та інші нормативно-правові акти. При цьому, науковець уточнює «...чинне законодавство України встановлює фінансові засади реалізації прав та свобод особи, а саме: право приватної власності, свобода підприємницької діяльності, свобода праці, право на соціальне забезпечення, право на освіту, право на житло, право на охорону здоров'я тощо». Такий підхід є дещо обмеженим так, як законодавчі ініціативи з'явилися в більш конкретному руслі по відношенню до фінансової безпеки країни.

Ми погоджуємося з позицією В. Мельник та О. Андрющенко [7] стосовно того, що «...розглядаючи особливості нормативно-правового регулювання фінансової безпеки на підставі фінансова безпека є складовим елементом поняття «національна безпека», проте лише одним правовим сегментом». На даний час в Україні єдиним документом, який безпосередньо стосується фінансової безпеки є Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері [8]. Законодавець даним законодавчим актом звернув увагу на те, що «...стан національної безпеки у фінансовій сфері залежить від явищ і чинників як внутрішньої, так і зовнішньої фінансово-кредитної політики держави, політичної ситуації, що склалася у державі, досконалості

законодавчого забезпечення функціонування фінансової системи, а також міжнародних зобов'язань держави»[8].

Вказаний законодавчий акт надав видовий спектр дій системи фінансової безпеки країни, а саме: безпеки в бюджетній сфері, у сфері управління державним боргом, гарантованим державою боргом та боргом корпоративного сектору, податковій сфері, сфері фінансів реального сектору економіки, банківській сфері, сфері валютного ринку та у сферах функціонування фондового ринку та небанківського фінансового сектору. Враховуючи межі дослідження слід зазначити, що доцільно до нормативно-правового забезпечення фінансової безпеки держави включити нормативно-правові документи, які регулюють фінансову систему та фінансові ринки, тобто «фінансові закони».

Серед них можна виокремити комплексні закони (наприклад, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про банки і банківську діяльність», «Про фінансову реструктуризацію» тощо) та суто фінансові закони (наприклад, Бюджетний, Податковий кодекси України, Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та ін.).

Таким чином, правове регламентування фінансової безпеки країни зводиться до низки законодавчих актів, які не мають конкретно окреслено. Структуризації в контексті фінансової безпеки, за виключенням прийнятої у 2012 році Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері. аналізу норм Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII та Стратегії економічної безпеки на період до 2025 року, можна дійти висновку, щоПроте, зазначений правовий акт потребує оновлення виходячи з ситуації, яка склалася у фінансово-економічному секторі країни, яка перебуває в умовах воєнного стану. На даний час в Україні вже існує Проект Концепції фінансової безпеки України, який підготовлений за доручення Міжвідомчої комісії з питань фінансової безпеки при РНБОУ, проте на законодавчому рівні впровадження правового документу не відбулося.

Список використаних джерел

1. Барановський О.І. Філософія безпеки: монографія. К. : УБС НБУ, 2014. Т.1 «Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів». 831 с.
2. Варналій З.С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія. К. : ВД «Знання України», 2020. 423 с.
3. Власюк О.С. Актуальні проблеми фінансової безпеки України в умовах посткризової трансформації: монографія. Київ: НІСД, 2014. 432 с.
4. Черевко О.В. Інноваційні підходи до забезпечення фінансової безпеки України: макrorівні та мікрорівні: монографія. Черкаси: ВД «Чабаненко Ю.А.», 2017. 365 с.
5. Пріоритети розвитку фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів: монографія / [Л.Л. Гриценко, І.М. Боярко, Т.А. Васильєва та [ін.] ; за заг. ред. Л.Л. Гриценко. Суми : Сумський державний університет, 2021. 379 с.
6. Бортник С.М. Правове забезпечення фінансової безпеки. Збірник наукових праць «Актуальні питання фінансової безпеки». Вінниця, 2023. С. 28-31.
7. Мельник В., Андрющенко О. Нормативно-правове регулювання економічної безпеки. Молодий вчений. 2019. № 12 (76). С. 343-346.
8. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.09.2019р. № 569-Р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80#Text>. (дата звернення: 12.04.2023).